

ŠRÁMKOVÁ AŽ NA TERAPII JSEM POCHOPILA, CO JE PODSTATOU EVANGELIA

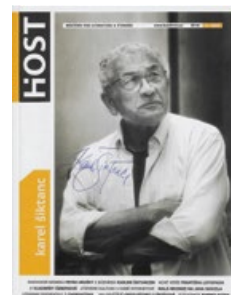
TÉMA
Sally Rooney
Jak vyprávět
o lepším světě

ROZHOVOR
Georgi Gospodinov
Bulharský smutek věží
hluboko v krku

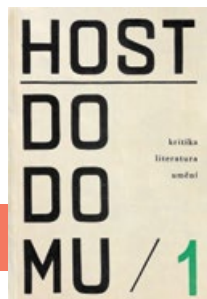
POVÍDKA
Petr Borkovec
I ve mně anděl
zanechal svou vůni

ESEJ
Magdaléna Platzová
Každý dobrý člověk
je anarchist

HOST UŽ více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost

Číslo 5 | 2025, ročník XLI

Vyšlo v Brně 13. května 2025

Beethovenova 4, Brno, 602 00

tel.: 725 606 144

objednavky@casopishost.cz

www.casopishost.cz

Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host

(IČ 48 51 48 53),

s laskavou finanční podporou

Ministerstva kultury ČR

a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine

(www.eurozine.com) eurozine

Registrováno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938

Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor

Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora

Josefína Formanová | redaktorka

Václav Maxmilián | redaktor

Ondřej Nezbeda | redaktor

Frederika Halfarová | produkce

Alena Němcová | jazyková redaktorka

Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny

Matěj Málek | grafická úprava a sazba

David Konečný | fotograf

Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,

Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,

Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,

Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

Písmo | Kunda (Superior Type)

a Atyp (Suitcase Type Foundry)

Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)

a Holmenn (70 g/m²)

Foto na obálce | David Konečný

Ilustrace | Barbora Idesová

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč

Předplatné na www.h7o.cz/predplatne

nebo telefonicky na čísle 775 995 695:

tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,

tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

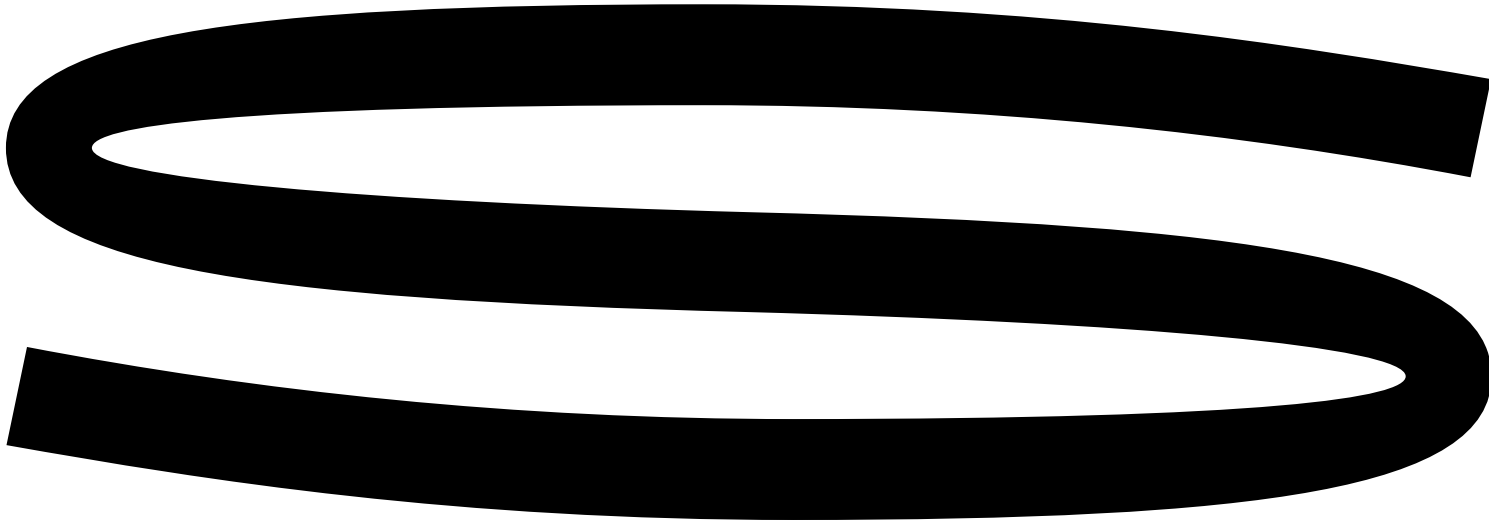
Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha

a První novinová společnost, a. s., Praha

Zasílání předplatného zajišťuje firma

SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

POUČIT SE MLÁDÍM

Jan Němec

Co je nejlepší na světě? ptáme se v naší oblíbené drobné rubrice Madlenka dramatika a politika Milana Uhdeho. Potkat mladého člověka a dát se poučit, odpovídá slovy Bertolta Brechta. Spatřuji v tom dráždivý paradox: potřebujeme nadhled starých lidí — kteří v hlavě ještě mají Brechta! —, abychom ocenili mládí. Jestliže jsme tématem tohoto čísla učinili Sally Rooney, zřejmě nejmladší spisovatelku, které jsme kdy věnovali celý blok textů, je to právě proto: nechat se poučit mládím je něco jiného než se nechat poučit stářím; je to zcela jiný druh poučení, potřebujeme však obě. Smysl mi to dává právě v době, kdy ve světě pozorujeme jiný paradox: řevnivou revoltu stáří proti mládí. Revolučním činem se dnes zdá být nadšené potírání green dealu, 220 km/h na tachometru, nebo dokonce návrat k plastovým brčkům. Nuže, Brechta bere kolem ramen Tennessee Williams: Hvězdy na nebi ještě svítí, ale možná už neexistují, a právě tak je tomu s ideály předešlých generací...

OSOBNOST

- 9 Až na terapii jsem pochopila, co je podstatou evangelia.
S Janou Šrámkovou o vyrůstání v lůně církve, psaní ve dvou
a o hledání domova

KONTEXTY

- 20 Olga Pavlova: Hodnota slov.
Kolik opravdu stojí překladová kniha?

TÉMA

SALLY ROONEY

- 28 Barbora Voříšková: Jak vyprávět o lepším světě. O kariéře
Sally Rooney, románové formě a čtenářských očekáváních
34 Jan Váňa: Spisovatelka jako pocit. O literatuře vysoké
a masové, citové výchově a proměně norem
38 Sally Rooney: I kdybyste mě porazili. Průlomový esej Sally
Rooney
44 Měla jsem pocit, že mezi přáteli rozeznávám Sallyiny postavy.
O českých překladech románů Sally Rooney

ESEJ

- 46 Magdaléna Platzová: Každý dobrý člověk je anarchista

REPORTÁŽ

- 56 Libor Galia: 136 dní v Istanbulu. Reportáž ze současného
Istanbulu

BELETRIE

- 63 **ateliér** Anna Vanno
65 **básniřka čísla** Klára Goldstein: Přelož mé ruce do jazyka řeky
73 **povídka** Petr Borkovec: I ve mně anděl zanechal svou vůni
76 **nová jména** Alexandra Brocková: Člověk je takový div,
že snadno způsobí úlek

ROZHOVOR

- 80 Bulharský smutek vězí hluboko v krku.
S Georgim Gospodinovem o mouchách, vzpomínání na to,
co se nestalo, a devadesátých letech

HISTORIE

- 86 Robert Janda: Jako se přepřáhá zničení, tak se narodit.
K vydání kompletního díla Guye Viarra

KRITIKY

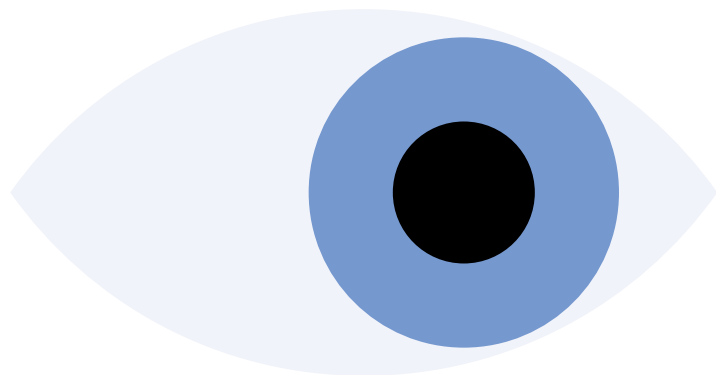
- 94 Pavla Horáková: Okno na západ (Petr A. Bílek)
- 96 Orhan Pamuk: Morové noci (Matěj Mětelec)
- 98 Pavel Novotný: Babička (Blanka Činátlová)
- 100 Cecílie Jílková: Otec bůh a matka láska (Petr Zidek)

RECENZE

- 102 Han Kang: Neloučím se navždy (Marek Torčík)
- 103 Delphine de Vigan: Jednoho prosincového večera (Sára Vybíralová)
- 104 Petra Dvořáková: Návrat (Kryštof Špidla)
- 105 Jakuba Katalpa: Úlice (Kryštof Eder)
- 106 Adéla Knapová: Krvavý kompot (Josef Chuchma)
- 107 Vít Slíva: Azurový inkoust (Andrea Popelová)
- 108 Vigdis Hjorth: Je matka mrtvá (Daniela Mrázová)
- 109 Fatma Aydemirová: Džinové (Michaela Škultéty)

SLOUPKY

- 6 **názor** Tomáš Sixta: Dobrým čtenářem Boha i světa
- 7 **vlastiběda** Aleš Palán: Květen 1945 jako cargo kult
- 19 **mikrostop** Zdeněk Staszek: Věk mezery
- 53 **manuál** Daniel Hradecký: Manuál k Thomasi Mannovi
- 54 **bibliofilcka** Martin Pecina: Krajíc nad zlato
- 61 **hranice** Alena Machoninová: Svoboda
- 61 **laboratoř** Jan Váňa: Umřavit literaturu
- 85 **druhá vášeň** Milan Děžinský: Možnosti a omezení
- 85 **zevnitř** Emma Kausc: Antropofuga
- 92 **perspective** Petra James: Vlámský Ahasver
- 111 **atašé** Anna Štádlerová: Boje za ideály
- 116 **mime** Jakub Jetmar: Pseudo-anti-autoritáři
- 4 **hostpot** Statusy
- 91 **madlenka** Milana Uhdeho
- 110 **rozečteno** Tipy redakce

**S Janou Šrámkovou o vyrůstání v lůně církve,
psaní ve dvou a o hledání domova**

AŽ NA TERAPII JSEM POCHOPILA, CO JE PODSTATOU EVANGELIA

Text Ondřej Nezbeda
Foto David Konečný

V rozhovoru se spisovatelkou Janou Šrámkovou se srážejí dvě neslučitelné věci. Na jedné straně hledání domova, které prochází celou její tvorbou i životem, a s tím spojená potřeba samoty. Na straně druhé stojí její oceňované knihy, filmové a komiksové scénáře a operní libreto, na kterých v posledních letech vždy spolupracovala s někým druhým — naposledy se spisovatelem Janem Němcem, s nímž napsala dvojhlavý román *Byt*. Co tyto protiklady pojí dohromady? A stojí skutečně proti sobě?

Co tě vůbec na námětu *Bytu* v počátku zaujalo? Na pražském křtu v Gulliveru jsi říkala, že vás tehdy s Janem Němcem spojovaly trable s bytovou situací...

Trable jsou silné slovo, Janek hledal prostor na klidném místě, kam by se mohl odstěhovat, ale nechtěl ztratit víkendový kontakt s Brnem, mně s rodinou chyběl prostor, kam by se dalo naopak o víkendu odjet z Prahy. Byla to vtipná spontánní myšlenka, že bychom si mohli pronajmout něco napůl, on na týden, my na víkend, sdílet, uklízet, ušetřit... Jenže já mám tři děti a můj život řídí naprosto jiné zákonitosti než pevný rozvrh a plánování, nemohlo by to fungovat ani náhodou. Jasně ale je, že jsou životní situace, kdy si nemůžeš vybrat. Přišlo mi nosné to na naše postavy takhle navlíknout, nechat je rozumně se domluvit a pak pozorovat tu prudkou srážku předpokladů, očekávání, motivací a potřeb.

Splnila sis tedy psaním Zuzanina příběhu nějakou svou představu? Odžila sis skrze ni něco osobního?

Odžila jsem si jinak těžko artikulovatelný zápas s Jankem, s jeho Danielem, s muži bez závazků, se kterými mě život staví do stejných závodů. Nechala jsem vysléhnout hněv, který mnou prošel už tehdy, když jsme se bavili o těch bytech. My tenkrát bydleli v pěti lidech plus dvě kočky a pes v panelákovém bytě o necelých šedesáti metrech a nebyla vyhlídka, že by se na tom

něco mohlo změnit. A někdo může místa střídat a řeší, v jakém městě se mu v jakém ročním období líp soustředí na psaní. Samozřejmě že startovní pozice mají lidé odlišné ve všech životních aspektech, ale bydlení a domov je nějak moje téma, vnímám v něm něco prazákladního, až nárokového. Což neumím obhájit, před pravičáky to ani nejde, ale cítit to jde zaručeně.

Překvapilo mě, že jsi Zuzaně přiřkla překladatelství a španělštinu.

Zuza přímo nepřekládá, aspoň to nevíme, ale rediguje překlady ze španělštiny a miluje španělskojazyčnou literaturu. Je to exemplum její vztahovosti, jak směr jejího života přerýl kluk z vejšky, jak naše životy formuje to, koho milujeme. V různých ohledech je to nádherné a strašné. A proč právě Mateo a španělština? Původní nápad to nebyl, za všechno může Marosa di Giorgio. Její sbírku *Divoké papíry* miluju, často ji otvírám, ta poetika je unikátní a návyková. Gejíry obrazů, které v sobě nesou pohádkovost a horor, dětství a smrt, nostalgii, erotiku, humor, idylu i děs, hmyz a plodiny, nasypej to do surreálního mixéru a nech dlouze vířit na nízký výkon. Chtěla jsem její texty poskytnout Zuze jako únik.

Obecně mám v románech ráda literární aluze a citáty, pokud jsou organickou součástí nového textu. Navíc jsem potřebovala podpořit Zuzin kulturní kapitál. Vedle

vysoce inteligentního, racionálního a sarkastického glosátora života, jakým je Daniel, by bylo snadné nahlížet Zuzu, která řeší především plíny a péči, jako intelektově nevýraznou. A já chtěla pořád drobně odkazovat k tomu, že nosí v hlavě podobně kvalitní výbavu a průpravu. Jenže je žena, je bytostně vztahová a všechno se příliš snadno ušine docela jinak. Přes Marosu pak Zuza do *Bytu* natahala spoustu další španělskojazyčné poezie. Kterou díky skvělým překladům miluju, i když španělsky umím leda pozdravit a klít, jako všichni diváci *Narcos*.

A TO SRDCE SE TĚMI TEXTY ROZŠÍŘOVALO

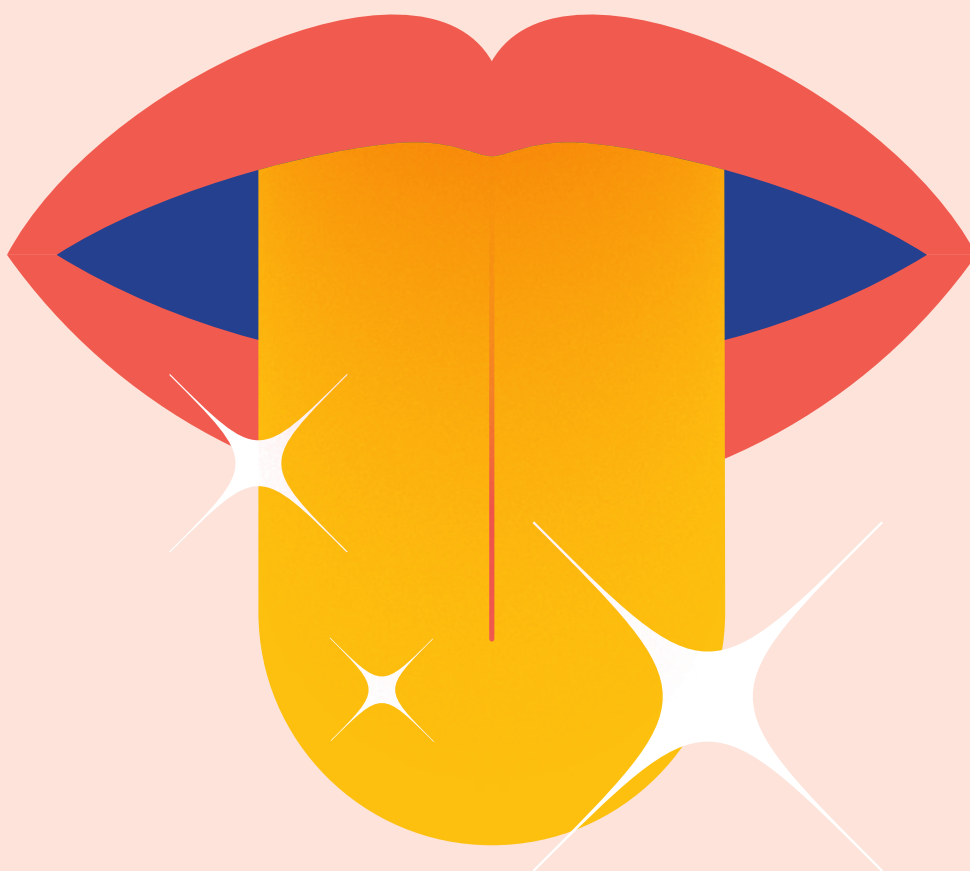
I proto, co říkáš o postavě Zuzany, tě čtenáři znají jako citlivou, lyrickou spisovatelku a scenáristku. V posledních e-mailech jsi mi ale psala, jak brousíš a olejuješ spárovku, stavíš kamennou zídku, jezdíš s řemeslníky do lomu pro štěrk a vedeš s nimi odborné disputace o osazení oken. Kdo je tahle Jana Šrámková?

Přijdou ti ty šutry málo lyrické? Nevím, jestli se epika pojí s hmotou a lyrické věci jsou vzdušné. Každopádně Jana Šrámková si asi touhle poezií materiálů ulevuje od prózy hlavy. Začalo to tím, že jsme se odstěhovali sem na ves, respektive na kraj maličkého maloměsta, a teď se stahuju stavbou domu a zakládáním zahrady ještě hlouběji do svého mikroprostoru. Není to triumf, vnímám to jako stahování se

HODNOTA SLOV

Olga Pavlova

V poslední době se začíná více mluvit o situaci překladatelů a překladatelek — a právem. Jejich pohled na provoz knižního trhu, dlouho upozaděný, dnes zaznívá s větší intenzitou a dotýká se jádra problému: jak ocenit práci, která je zároveň odborná, kulturně zásadní a ekonomicky stále méně smysuplná. Debata však naráží na zásadní problém: peníze chybí v celém systému knižní produkce.

Diskuse o postavení překladatelů se opírají o konkrétní zkušenosti z praxe — věcnou rovinu jí dodal výzkum z roku 2022, který vypracovaly Asociace spisovatelů ve spolupráci s Obcí překladatelů a Překladateli Severu. Bývá však často vedena emocemi, jako například nedávný článek Radky Smejkalové „Už nejsme žádní srdcaři“ (*Host*, 3/2025). Je to ale pochopitelné. Aktuální legislativa totiž například stále neumožňuje profesním organizacím zveřejnění doporučené výše honorářů. Toto je jen jedna z potíží, která komplikuje příležitosti ke kolektivnímu vyjednávání, nutí překladatele bez následného kompromisu přistoupit na nabídku nakladatele a vyvolává v jejich řadách frustraci.

Zkusme se nicméně podívat na celý proces vydávání překladové beletrie nikoli z pohledu ideálů, ale reálných čísel poskytnutých nakladateli, vztahů a souvislostí. Situace totiž není příznivá ani z perspektivy nakladatelů a dalších profesí spojených s produkcí knih. Věnovat se zde budu především překladům umělecké beletrie: u komerčních titulů bývá nastavení trochu jiné, ať už z hlediska náročnosti práce, nebo i smluvních ujednání. Smlouvy například často počítají s takzvanou bestsellerovou doložkou, která překladateli kromě základní sazby zajišťuje i podíl z prodeje. (I tady však nastává v mnohých případech problém, jelikož podílové honoráře u běžných překladů bývají výjimkou, nebo je výše prodaných titulů nastavena tak vysoko, že s procenty navíc překladatel ani nepočítá. Takže ani u bestsellerů se nelze příliš frustraci překladatelů divit.)

OD ELITY K MASOVÉMU TRHU

Dějiny současné podoby knižního trhu se začaly psát v roce 1455, kdy Johannes Gutenberg vytiskl svou slavnou Bibli. V šestnáctém století, během reformace, se knihy staly nástrojem společenské proměny — šířily nové ideje a podílely se na kulturním přerodu. Zároveň zmasověly. Od té doby se tak kniha stala nejen nositelem paměti, ale i komoditou — zbožím s hodnotou, oběhem a schopností ovlivňovat veřejné mínění. Zprvu výsadní majetek elit s rostoucí gramotností a nástupem průmyslové výroby pronikl i do chudších domácností. Její podoba se proměňovala, ale jedna věc zůstala konstantní: kniha byla vždy více než jen užitný produkt.

Až do konce osmnáctého století byl knižní trh podstatně jednodušší. Autory oslovovali tiskaři-knihkupci, kteří jejich díla nejen vydávali, ale i prodávali. Náklady často hradili mecenáši, a knihy tak putovaly k úzké vrstvě kulturní a společenské elity. Se zvyšující se gramotností, rostoucím publikem a snižováním výrobních nákladů se však trh postupně otevíral. Na počátku devatenáctého století nastoupily moderní nakladatelské domy, které nahradily původní tiskařsko-obchodní model. Kniha stále zůstávala relativně drahým artiklem, cestu k širšímu publiku si razily snáze noviny a časopisy. První moderní vydavatelské podniky totiž stále řídil jeden člověk s pomocí rodiny. Teprve s rozvojem knižního trhu, polygrafických technologií a možností distribuce ve druhé polovině devatenáctého století, kdy se knihy začaly skutečně prodávat masově, začalo toto

podnikání získávat formálnější strukturu, která se zachovala dodnes.

Současní nakladatelé — od gigantických korporátů po malá nezávislá vydavatelství — stále ovšem neprodávají jen štos papíru. Prodávají příběh. Myšlenku. Kulturu. Naše chápání artefaktu knihy a jeho pozice ve struktuře společnosti a její kultuře se od Gutenbergových časů příliš nezměnilo, zato její produkce a vydání ano. Současnost vyžaduje daleko složitější koordinaci mezi autory, literárními agenty, redaktory, grafiky, distributory a marketáky, než by si někdejší tiskaři byli schopni představit. V době informačního přetlaku musí být kniha nejen dobře napsaná, ale také vizuálně chytlavá a ekonomicky smysuplná. Je kulturním artefaktem i investicí. A překlad je tak jen jednou z mnoha součástí tohoto složitého soukolí.

KULTURNÍ SLUŽBA ČI NEVÝHODNÝ KONÍČEK

Vydávání překladové literatury představuje pro nakladatele zvláštní druh závazku. Na jedné straně rozšiřuje kulturní obzory čtenářů a přivádí do českého prostředí důležitá světová díla. Na straně druhé jde o finančně náročný projekt — v mnoha případech s nádechem ekonomického hazardu.

Překlad měl v české kultuře vždy specifické postavení — nejen jako prostředník mezi jazyky, ale často i jako nástroj obrany proti kulturní izolaci. Množství překladové literatury podle dat Svazu českých knihkupců a nakladatelů (SČKN) je stabilní a zahrnuje skoro čtyřicet procent veškeré knižní produkce: překlady saturují zdejší

G HMP KNIHOVNA

Tono Stano

ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy
Prague City Gallery

16.4. – 24.8.2025

E. Barta, Váno

2021

AEROKINA

A2

artalk

Artikl

Fotograf

Flash Art

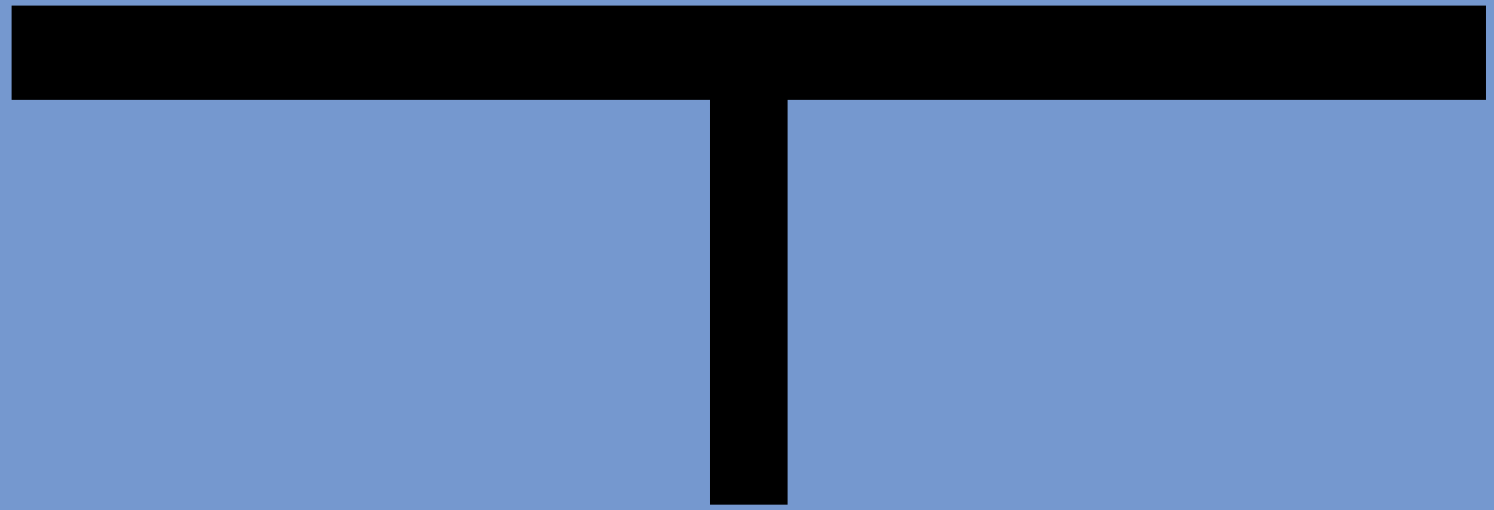
ART MAG

ART ANTIQUES

© 2011/2012

ART

JAK VYPRÁVĚT O LEPŠÍM SVĚTĚ

Barbora Voříšková

SPISOVATELKA JAKO POCIT

Jan Váňa

I KDYBYSTE MĚ PORAZILI

Sally Rooney

MĚLA JSEM POCIT, ŽE MEZI PŘÁTELI ROZEZNÁVÁM SALLYINY POSTAVY

O českých překladech románů Sally Rooney

SALLY ROONEY

Ilustrace Barbora Idesová

Sláva může vypadat všelijak, ale jedno je jisté: zploštuje lidi. Místo osobností z masa, krve a pochybností jsou tu nálepky, zkratky a značky, s nimiž jsme rychle hotoví. Irská spisovatelka Sally Rooney by mohla vyprávět, má být kdekdo od Jane Austen po J. D. Salinger a mluvit za jednu generaci. Kdo ale je Sally Rooney?

JAK VYPRÁVĚT O LEPŠÍM SVĚTĚ

Barbora Voříšková

Sally Rooney ještě nemá čtyřicet a napsala čtyři romány. Je žena. I přesto nebo spíše proto je jednou z nejprobíranějších spisovatelek současnosti. Ztělesňuje proměnu společnosti i literatury, čímž dráždí čtenáře i kritiky. A pokračuje ve své misi alespoň trochu pomocí románu proměnit svět.

MAGNESIA LITERA 2025

Spolek Litera děkuje
partnerům a gratuluje
vítězům.

KNIHA ROKU

Miroslav Hlaučo: Letnice (Paseka)

LUXOR LITERA ZA PRÓZU

Jan Antonín Pitínský: Domácí potřeby (Větrné mlýny)

LITERA ZA POEZII

Tomáš Tomášek: Ahava (Triáda)

LITERA ZA KNIHU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Bára Dočkalová: Kost (Il. Zdenka Holub Převrátilová, Labyrint)

NF IOCB TECH LITERA ZA NAUČNOU LITERATURU

Alena Hadravová: Řecké mýty v literární a výtvarné tradici (Academia/USD AV)

ČRO PLUS LITERA ZA PUBLICISTIKU

Šárka Homfray, Lucie Václavková: Pay Gap: Kratší konec provazu (Nakladatelství Alarm)

LITERA ZA NAKLADATELSKÝ ČIN

Zuzana Meisnerová Wismer, Lukáš Bártil, Robert Krumphanzl a kol.: System Langhans I. a II. (Spolek PRO Langhans)

LITERA ZA PŘEKLADOVOU KNIHU

Maria Turtschaninoff: Usedlost
(ze švédštiny přeložila Marie Voslářová, Argo)

DILIA LITERA ZA DEBUT ROKU

Miroslav Hlaučo: Letnice (Paseka)

LITERA ZA DETEKTIVKU

Ilona Dobrovolná: Panoptikum pana Perkinse (MOBA)

LITERA ZA FANTASTIKU

Jakub Hussar: X-Tal (Argo)

LITERA ZA HUMORISTICKOU KNIHU

Albrecht Smuten: Kapitán Chemo (Epocha)

CENA MAGNESIA ZA PŘÍNOS KNIŽNÍ KULTUŘE

Dana Kalinová, Jan Kanzelsberger a Ivo Železný za založení a vedení knižního veletrhu a festivalu Svět knihy Praha

KOSMAS CENA ČTENÁŘŮ

Tomáš Šebek: Objektivní nález – Moje nejtěžší mise (Paseka)

NF IOCB TEC-H

LUXOR

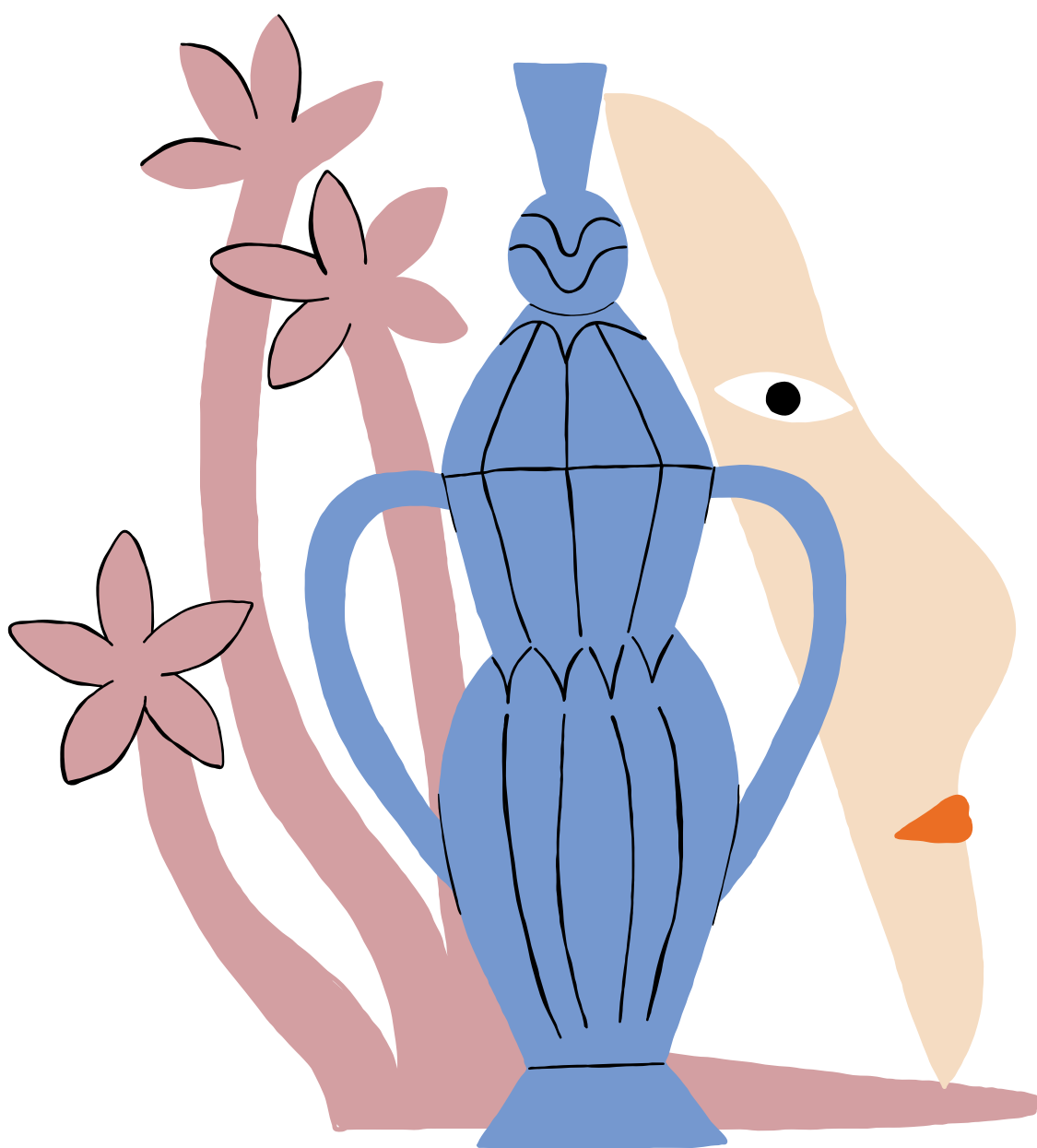
Národní divadlo

SPISOVATELKA JAKO POCIT

Jan Váňa

I KDYBYSTE MĚ PORAZILI

Sally Rooney
Překlad Tomáš Kačer

1.

S většinou ostatních cestujících jsem se znala a během čekání na policii jsme si povídali a smáli se spolu oním mírně hysterickým způsobem, jaký je běžný po nějakém děsivém zážitku. Byl konec prosince, jen pár dní po Vánocích, a my byli v Indii na Univerzitním mistrovství světa v debatování. Organizátoři akce nám zajistili přímou autobusovou dopravu z letiště do hotelu, kde jsme měli po celý turnaj ubytování zdarma. Časový harmonogram nečekaně narušila nehoda.

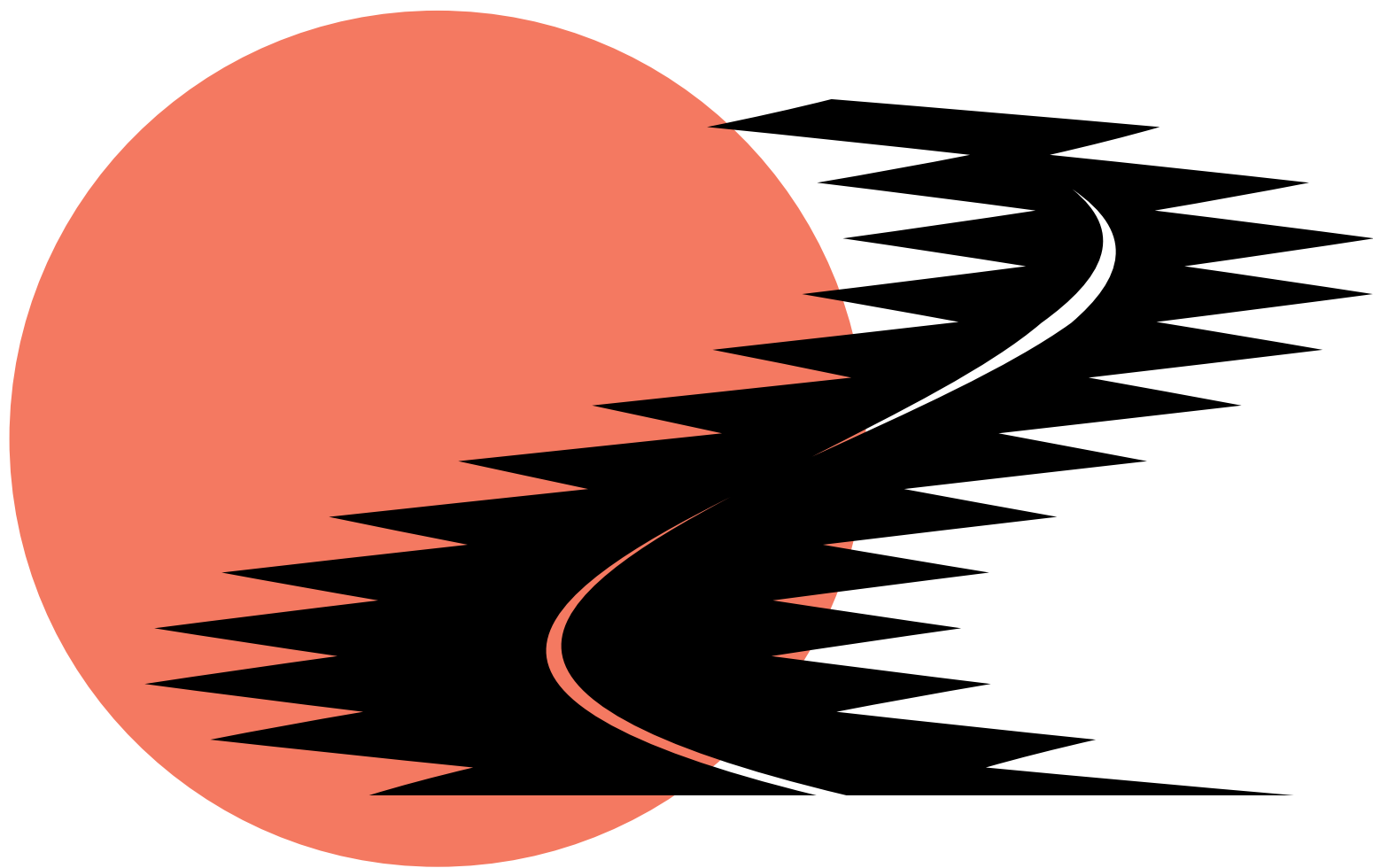
Nebylo to poprvé, co jsem se kvůli debatní soutěži vydala do zahraničí. Ten pocit, že nejde o obyčejný výlet, jsem důvěrně znala. Soutěž od okolí dělila nepropustná, průhledná bariéra: dokud jste někde jenom proto, abyste se účastnili debat, čekáte, že se budete setkávat jen se stejně privilegovanými vysokoškolskými studenty ovládajícími angličtinu, s nimiž se znáte z předchozích klání. Čekat můžete také dokonale čisté ubytování a relativně rychlé Wi-Fi připojení. Dva roky předtím v Manile naše klimatizované autobusy v doprovodu policejní eskorty projížděly kolem příbytků vyrobených částečně z reklamních kartonů. Tento fakt neunikl vůbec nikomu, ale co se o tom dalo říct?

Indický řidič autobusu buď neuměl anglicky, nebo se z pochopitelných důvodů zdráhal mluvit. Čennai není bohaté město

a on ve čtyři ráno nejel s autobusem plným univerzitních studentů se žvýkačkou v puse do luxusního hotelu proto, aby udělal něco pro své zdraví. Cestující, z nichž někteří byli studenti práv z Ameriky, si urputně stěžovali i přesto, že jim nevěnoval pozornost. Diskutovalo se o právní odpovědnosti organizátorů. Padly zmínky o formálních náležitostech kompenzací. I když se mi tyto postoje přičily, neudělala jsem nic. Všichni jsme byli přepjatí, ani ne kvůli tomu, že by šlo o vážnou nehodu, ale proto, že něco, co jsme považovali za pevné, nyní tak pevné nebylo; v naší ochranné bariéře se objevila trhлина. K něčemu takovému nikdo z nás nesvolil.

Řidič si promluvil s policií a přijel nový autobus. To už bylo světlo, i když takové mlhavé a městské, jakoby přes mléčný filtr. Řidič nám pomohl přenést zavazadla, ale do nového autobusu s námi nenastoupil; nechali jsme ho tam s rozbitým vozem a dvěma dopravními policisty. Věděla jsem, že ohrozil naše životy, když si jen tak usnul, ale přesto jsem měla pocit, že v celé té scéně byl tou nejsympatičtější postavou.

Když mi bylo dvaadvacet let, byla jsem jednička mezi soutěžními debatéry na evropském kontinentě. Pak už jsem nesoutěžila. V Čennai jsem byla jen jako dobrovolnice za náklady na cestu a ubytování. Nechtěla jsem doopravdy jet, ale pořád jsem si z nějakého důvodu opakovala věty jako: „Je to výlet do Indie zdarma,“

KAŽDÝ DOBRÝ ČLOVĚK JE ANARCHISTA

Magdaléna Platzová

Je doba tranzitní, konfliktní, zmatečná. Dynamika moci se přeskupuje způsobem připomínajícím snad nejvíce rok 1939 a nejen na sítích, i v ulicích se věci začínají hýbat. Zatímco fašisté a oligarchové uzavírají aliance napříč kontinenty, lidé proti nim vycházejí do ulic, v Turecku, Maďarsku, na Slovensku, v Srbsku, Izraeli a také v Americe, kde výzvy k občanské neposlušnosti a k masovému aktivismu zaznívají z nejvyšších míst. Jak to vyjádřil guvernér státu Illinois, demokrat J. B. Pritzker: „Už nebudu předstírat, že máme bojovat politickými prostředky, když jediné, co skutečně potřebujeme udělat, je vyjít do ulic a bojovat.“ Guvernér státu vyzývající k anarchii!

Pravidla, která se zdála být víceméně jasná, už neplatí, bandité, kteří se prodrali k moci, zneužívají ke svým cílům zbraně, které byly dosud doménou „bezmocných“, zejména naši touhu po svobodě. A právě z ní, z této skoro posvátné touhy, čerpají svůj sex-appeal.

Ta část společnosti, která tradičně zvedá hlas proti všem formám diktatury a fašismu, byla zprvu zaskočena, a není divu. Představte si, že se díváte na televizní seriál, který se poklidně odvíjí už celé roky, a najednou se do vysílání napojí teroristé a začnou vám někoho vraždit přímo před očima. Chvilí trvá, než uvěříte, že je to doopravdy, a jste schopni adekvátně zareagovat.

Pomoci může i kniha *Nečekáme nic od reform* s podtitulem *Kapitoly o českém anarchismu*, která vyšla letos v lednu v nakladatelství Herrmann & synové. V novém kontextu, jenž se kolem nás rozvíjí, je třeba se co nejrychleji zorientovat a k tomu dobře poslouží historie, která uvádí jevy do souvislostí a reálných poměrů a odkrýváním paralel a inspiračních zdrojů pomáhá spatřit obraz v celku.

V případě zmíněné knihy to navíc dělá z konkrétní, české perspektivy. Osm autorů a autorek v ní reflektuje historii českého anarchismu od druhé poloviny devatenáctého století do nedávné minulosti, a ne pouze teoreticky. Podstatnou součástí jejich výzkumu je vlastní zkušenost s působením v anarchistickém hnutí. Na ploše více než jednoho století nechávají z množství témat, debat a informací vyvstat principům, z nichž anarchistické hnutí vyrůstá a k nimž se nějakou formou dodnes vrací.

Knihu lze v současné situaci dobře číst i jako návod: průvodce po tom, co v hnutí odporu proti moci kdy fungovalo a co zase spíše ne, kde se nacházejí úskalí. Pomůže nám uvědomit si, že my lidé, lidstvo, nemáme za sebou pouze historii násilí, pýchy a smutných přešlapů, ale také soucit, nezištné lásky a pomáhání druhým. Ne, nejsme bezmocní. Ale jak vyplývá i z knihy *Nečekáme nic od reform*, žádná změna k lepšímu nikdy nebyla zařízena

shora, byla vždy a všude vydupána, vyprotestována, vykřičena a vybojkotována.

KDO SE BOJÍ ANARCHISMU

Termín anarchismus v sobě nese značně negativní náboj, a to nejen v Česku. Souvisí se dvěma fenomény, s nimiž asi žádný rozumný člověk nechce být spojován: s násilím a nepořádkem. V lidové představivosti anarchista hází bomby a dělá si, co jej napadne. S jistým (naivním) údivem jsem si to uvědomila po vydání svého románu *Anarchista*, když jsem musela neustále nějak obhajovat a vysvětlovat, proč píšu právě o „těch hrozných“ anarchistech. Situace o to paradoxnější, že jsem se v knize nezabývala jen jedním nepovedeným atentátem a vztahem Emmy Goldman s jejím milencem Aleksandrem Berkmanem, ale především možností lidské svobody, na níž je anarchismus postaven. Různými způsoby jsem si kladla otázku, zda je uskutečnitelné lidské společenství, založené na vzájemné pomoci, spolupráci a sebeorganizaci. Společenství, kde nevládne státní aparát a policie, ale domluva mezi lidmi. Mou odpovědí bylo a dosud je, že svobodný člověk a spravedlivá společnost jsou ideál: buďto v něj věříš, nebo ne, a podle toho utváříš svůj život a působíš na druhé.

Asi nejvíce mne tehdy inspiroval dnes už zemřelý americký historik Howard Zinn, autor citátu „Každý dobrý člověk je v srdci anarchista“ a rovněž geniální knihy *A People's History of the United States*. Zinn, který sám sebe hrdě označoval za anarchistu, v rozhovoru pár let před smrtí negativní zabarvení toho slova vysvětlil takto:

Anarchistické myšlenky nahánějí lidem u moci strach. Liberální myšlenky jim nevadí, mohou je tolerovat. Snesou i nějaké to volání po reformách. Ale představa, že by vůbec nemusel existovat stát

Reportáž ze současného Istanbulu

136 DNÍ V ISTANBULU

Text a foto Libor Galia

„Jestli jsem si pro svou cestu sem vybral určitý záměr, bylo jím poznat tohle místo, jako kdybych se sem už nikdy neměl vrátit.“ Ale to se komplikuje. Istanbul v posledním měsíci zažil zemětřesení jak přírodní, tak politická. Pro čekatele na víza je ovšem přibližovat se k protestům zapovězeno, a tak zbývají cesty okolo Bosporu, istanbulske ulice a plavby trajektem. Neklidu, který Istanbul zažívá, se však vyhnout nedá.

*Známa postava zachycena během útěku z protestů, stojí ve zprávě s nadpisem „Protester in Pikachu Costume Flees Police During Turkey Protests“. Několikasekundový záznam, který ji provází a který se stal memem současných protestů, si fascinovaně pouštím stále znovu. Jeden z komentářů přemítá, zda jde o *shapeshifting*, nebo *hypernormalization*. Bavím se nad dosaženou možností změnit se v někoho jiného. Ve světě, kde se mi stále hůř dýchá, jde o absurdní výjev. Přemýšlím proto, jak jsem se já sám ocitl bezcílně na pár měsíců v Istanbulu.*

Na displeji sleduji sedmiminutové video fotografa, který prochází protesty a formou FPV, připomínající herní videa, avšak bez jakéhokoli doprovodného komentáře, zprostředkovává pár dní starou situaci ve čtvrti Saraçhane z noci 23. března 2025. Velkorysý rozestupy mezi policisty na rozlehlých silnicích ve mně vyvolávají nepříjemný pocit: tady je to zjevně pod kontrolou. Policisté si cíle svých výpadů vybírají náhodně, znenadání někoho strhnou k zemi a zkopou. Při pohledu na obrazovku telefonu mi připadá, že sleduji zombies: jedni bezhlavě napadají druhé, bez uniforem bych je od sebe nedokázal odlišit. Nic zlého se vlastně neděje. Ve výsledku bude mít jen jedna strana správný názor. Video pokračuje, při zdánlivě poklidném postupu městem najednou okolo v rychlosti probíhá prodávač s vozíkem *simiti*, o pár záběrů později vidím jeden na zemi, zastavuji obraz a vracím video o pár sekund zpět, abych si to ověřil. Tenhle kousek pečiva a čaj tu je možné koupit vždy a všude. Překvapuje mě, jak je možné, že natáčejícího nechávají bez povšimnutí, načež se proti němu náhle rozběhne jeden z nich a natáhne mu. Video chvíli poté končí do prázdna. Pouštím si ho znovu, protože mi tento výjev přijde strhující, štve mě, že tam nejsem, a svou podstatou rozčiluje k nepříčetnosti. Archivuji si ho, nepředpokládám, že by dlouho zůstalo dostupné.

Další den těmi místy procházím se svou dcerou, máme namířeno na hřiště. Jdeme kolem místa dění demonstrací, podél akvaduktu a sídel úřadů. Za chvíli končí ramadán a před největším z úřadů stojí v pěti dlouhých řadách bílé plastové stoly pro stovky lidí. Jde o přípravu na *iftar*, hostinu při západu slunce, která je bezplatně přístupná každému, kdo chce přijít. U každého místa je

nachystán jednorázový příbor a papírový ubrousek, voda v ke-límku s hliníkovým vrškem, ayran, datle, baklava, hlavní chod bude předpokládám servírován teplý. V pozadí, ze střechy vysoké, leč fádni kancelářské budovy, je spuštěna obrovská plachta s nápisy v turečtině s portrétem protagonisty protestů, zatčeného starosty. Určitě je to starší portrét, protože takových, byť menších, tu je tolik, jako by vrcholila politická kampaň. Vše okolo muslimské oslavy působí seriózně, jen si sednout, nebát se. Opodál je zaparkovaná řada prázdných policejních aut. V prostředí, kde jsou před vstupem do jakéhokoli většího místa bezpečnostní rámy, mi to nepřipadá nenormální. Normální to pro mě ale rozhodně není, vždyť právě zde se odehrávalo dění popisovaného videa, a bezpečně si proto v takovém prostředí nepřipadám. Představuji si, že toho dnes můžeme být součástí, dceru by blaženě pobídli, že nadále platí, že má výjimku a může se pustit do hodování před západem slunce, zatímco opodál by se dál bojovalo za hodnoty svobody, demokracie a směřování státu směrem k Evropě.

Během odchodu mímáme ceduli, na níž čtu velkými písmeny vysázený nápis *Soverignity Belongs To The People*, vzdávající hold mučedníkům a vůli lidu, na památku pokusu o vojenský převrat z roku 2016. Tehdejšímu marnému pokusu o puč je v tomto státě věnována stovka míst, od kdysi jednoho z nejdelších visutých mostů na světě až po most nad stokou z čističky vod kdesi v prdeli, který náhodou zahlédnu při jedné z mých cest nikam. Na noc, kdy jsme v přímém přenosu sledovali zdejší dění, si pamatuji surreálně. Léto roku 2016, střízlivíme při pohledu na zprávy na displeji notebooku, z nichž není zřejmé, kdo na koho střílí smrtícími zbraněmi, protestující se srocují u vstupu na jinak pěším nepřístupný Bosporský most. Potom se ještě zkusíme vrátit k dobré náladě opilými debatami a zpěvem s náhodnými neznámými na Omegle. Další den se probouzím, jako kdyby se nic nestalo, nejspíš mě ani nebolí hlava. Ve skutečnosti po této noci režim posílený zmařením tohoto pokusu uvěznil sedmdesát tisíc lidí a téměř dvojnásobek úřednic a úředníků ze státní zprávy bylo propuštěno. Hodně míst se od té doby přejmenovalo na *15 Temmuz Şehitler*, tedy *Mučedníkům z 15. července*.

**KLÁRA
GOLDSTEIN**

Básnířka čísla

**ALEXANDRA
BROCKOVÁ**

Nová jména

**PETR
BORKOVEC**

Povídka

**ANNA
VANNO**

Ateliér

Básniřka čísla Klára Goldstein

Klára Goldstein (nar. 1988) po studiu na konzervatoři vystudovala bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde pokračuje také ve svých doktorských studiích. Autorka sbírek *Milíře* (Weles, 2016), *Kenotaf* (Host, 2018), *Falkenfrau* (Host, 2021), za niž byla nominována na Magnesii Literu, *Deště Maierniggu* (Odeon, 2022), monografie *Pokus o nekonečného Nerudu* (Filozofická fakulta Univerzity Palackého, 2019) a knihy *Birán* (Adolescent, 2025). Příležitostně překládá z a do španělštiny, pracuje jako redaktorka. Její básně byly přeloženy do španělštiny, angličtiny, galicijštiny, řečtiny, slovinštiny či polštiny. V roce 2023 vyšel v Madridu překladový výbor z jejích básní pod názvem *La inesperada nieve de abril*. V roce 2025 pak bilingvní antologie současné české poezie *El vuelo lejano a lo lejos*, který překladatelsky a editorsky připravila. Spolupracuje s českými i zahraničními periodiky.

Povídka Petr Borkovec

Petr Borkovec se narodil roku 1970 v Louňovicích pod Bláníkem. V roce 1988 absolvoval pražské Gymnázium Jana Keplera, pak studoval obor český jazyk a literatura na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy; studium nedokončil. Píše básně, povídky, eseje a texty pro děti. Překládá ruskou poezii dvacátého století (Chodasevič, Nabokov, Rejn, Odarčenko a jiní) a společně s Matyášem Havrdou řecké tragédie (Aischylos, *Oresteia*; Sofoklés, *Král Oidipús*; Eurípídés, *Bakchantky*). V nakladatelství Fra vyšly jeho knihy *Vnitrozemí* (2005), *Berlínský sešit / Zápisky ze Saint-Nazaire* (2008), *Milostné básně* (2013), *Zlodějčiek* (2014), *Wernisch* (2015), *Rozvláčná vyjádření radosti* (2016), *Lido di Dante* (2017), *Herbář k čemusi horšímu* (2018), *Petříček Sellier & Petříček Bellot* (2019) a *Sebrat klacek* (2020). Za sbírku *Ochoz* získal Cenu Jiřího Ortena (1995), za překlad básní Vladislava Chodaseviče *Těžká lyra* Cenu Josefa Junmanna (2005). Autorovi v letošním roce vychází kniha *Nějaká Cécile a jiné prózy*, básně *Malé lodě* a sbírka básní pro děti *Diktáty*. S japanistkou Helenou Honcoopovou chystá výbor z haiku japonského básníka a esejisty Rjúty lidy.

Nová jména Alexandra Brocková

Alexandra Brocková (nar. 1997) absolvovala magisterský obor Filosofie v kontextu humanitních věd na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Byla jí udělena studentská a absolventská Cena Josefa Hlávky 2023. Nyní studuje doktorský studijní program. Doplněnou diplomovou práci publikovala knižně pod názvem *Ne-místné místo člověka* (Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2024). Je pravidelnou přispěvatelkou časopisu *Listy Slovákov a Čechov*, kde založila a edituje přílohu *Lampáš*. Podílí se na programu Klubu inspirativních děl v Domě čtení Městské knihovny v Praze. Básně otiskla v časopisech *Host* a *Tvar* a publikovala na webu *Nedělní chvíle poezie*. Četla na několika básnických čteních, naposledy v Knihovně na Vinohradech. V nakladatelství Dauphin je k tisku připravena její básnická prvotina *Číhat na mech*.

Ateliér Anna Vanno

Do šera a přítmi městských scénérií, do prostor, kde se realita rozplývá, kde se otevírají hranice jiných světů, se vydává fotografka Anna Vanno. Monotónní prostředí proměňuje v imaginativní výjevy, městem prochází jako mysteriálním snem se zastřenými konturami.

Autorčinu sérii *Infearno* doplňují novější snímky. Často fotografuje sama sebe jako hlavního účastníka světů „nad“ realitou. Svým fotografickým přístupem se snaží rozlamovat pomyslné stěny úzkostných krabic, v nichž se můžeme ocitnout, a vědomě posiluje vnitřní odkročení od reality.

Anna Vanno (nar. 2002) je studentkou oboru Fotografie v posledním ročníku bakalářského studia na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara.

S Georgim Gospodinovem o mouchách, vzpomínání
na to, co se nestalo, a devadesátých letech

BULHARSKÝ SMUTEK VĚZÍ HLUBOKO V KRKU

Text Radka Rubilina
Foto Ivo Chupetlovski

Bulharsko nepatří k zemím, které by plnily titulky ranních vydání mezinárodních novin. Jeho umělecká scéna však dlouhodobě patří k živému podhoubí Evropy. Jeden z nejosobitějších bulharských spisovatelů Georgi Gospodinov prolomil nezámek o svou balkánskou zemi, když za svůj román *Časokryt* získal v roce 2023 prestižní Mezinárodní Man Bookerovu cenu za nejlepší anglicky vydanou knihu. V bulharských ulicích se tento úspěch oslavoval, a to dokonce celé tři dny. Čím tento bulharský vypravěč svět tak zaujal?

Dovolte mi položit první otázku z pozice čtenářky — jako autor jste mi umožnil zcela nově vnímat tři slova: moucha, odpoledne a smutek. Můžeme se u každého z nich postupně zastavit? Proč vám v každé knize létá moucha?

Moucha se objevila už v mé první básnické sbírce *Lapidarium* a z básní mi mouchy přelétly do románů a povídek. Představují několik principů, které jsou charakteristické i pro mé psaní. Jsou pravým opakem monumentalit, která v bulharské literatuře, společnosti a ideologii dlouho dominovala. Jsou nenápadné, přehlížené, všední a úplně všude kolem

nás. Moucha má i svůj sociální protipól — včelu. Včely jsou pracovitě, užitečné, mají smysl pro kolektiv. Ale mouchy? To jsou anarchistky! Zbytečné, ubzučené, ruší nás ve spánku a pořád na nás koukají! Jako bychom všichni neustále byli pod dohledem much.

Prý jste se mouchami inspiroval i při psaní *Přirozeného románu*...

Ano, díky mouše jsem začal intenzivně využívat nekompaktní strukturu textu. Inspiroval jsem se mozaikovým složením mušího oka. To díky němu je ten román tak mnohotvárný a fragmentární.

A přijde mi taky důležité, že mouchy jsou pomíjivé. To zase v románech zajímá mé alter ego, Gaustina — oba chceme psát a přemýšlet o pomíjivých věcech, o tom, co zmizí beze stopy. Protože tak za pár let zmizíme i my. A mouchy nám to nejen připomínají, ale taky nás lidi tak trochu zosobňují v celé naší neodvratné konečnosti.

Moucha je ve vašich dílech zástupcem živé přírody. Propojení člověka a přírody zkoumáte ve své poslední knize *Zahradník a smrt*. Literární kritik Yuri Herrera vás dokonce nazývá „botanikem duše“. Jaký smysl má

JAKO SE PŘEPŘÁHÁ ZNIČENÍ, TAK SE NARODIT

Robert Janda

Nakladatelství Fra vydalo na podzim loňského roku obsáhlý výbor z poezie předčasně zesnulého francouzského básníka Guye Viarra pod názvem *Bílé předání & Černé zbytky*. Na překladech pracoval Petr Zavadil dlouhých osm let, a nyní je tak českému čtenáři přístupné takřka kompletní dochované Viarovo dílo.

OKNO NA ZÁPAD

Pavla Horáková

BABIČKA

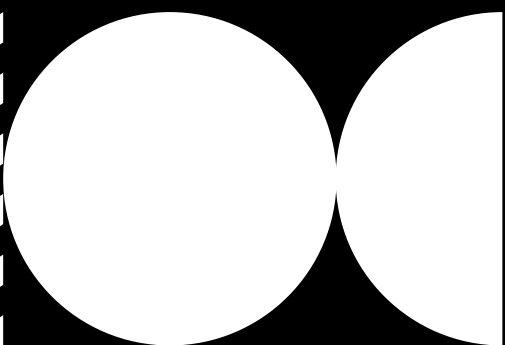
Pavel Novotný

MOROVÉ NOCI

Orhan Pamuk

OTEC BŮH A MATKA LÁSKA

Cecílie Jílková

Rozečteno

TIPY REDAKCE

Kazuo Ishiguro
Pohřbený obr
přeložila Lenka Sobotová
Argo, Praha 2017
320 stran

Paměť je podivné zvíře. Uchovává poklady a živí se zapomenutím, děsí svou absencí i tím, co bez varování vydá. Literatura se tu bestii snaží polapit už dlouho — a málokdy se to podaří bez zranění. Kazuo Ishiguro to dokázal. Jeho román *Pohřbený obr* je majestátní a tajemné memento lidské malosti, v níž se vedle starověkých ruin vynořují vzpomínky na dětství, kde se vedle artušovských fragmentů prohání současná literatura. Není divu, že Ishiguro dostal Nobelovu cenu za literaturu: je jen málo takových krotitelů. (zst)

Donatella della Porta
Morální panika a represe. Zneužívání boje proti antisemitismu v Německu
přeložili Kristýna Dziková, Sára Englišová, Mikuláš František Pikhart a David Scharf
Doslov Ondřej Slačálek a Eva Svatoňová
Utopia Libri, Český Těšín 2025
184 stran

„Lidoví ďáblové“ jako varianta čarodějnic? Sociolog Stanley Cohen tak v knize *Lidoví ďáblové a morální panika* (1972) označil ty, jež společnost perzekvuje coby rozvraceče řádu. Vzniká „morální panika“,

tím účinnější, čím více se do pozic advokátů morálky pasují stát, instituce, média. Jako se to dle italské socioložky Donatelly della Porta děje i dnes, hlavně v Německu. Autorka v esaji s prvky vědecké studie a na pozadí Cohenovy teorie analyzuje represivní politiku Bundestagu vůči kritikům Izraele v aktuálním konfliktu v Gaze. Dokládá, že tato politika je zapřena o konstruovanou identitu, stojící na historické vině za šoa. Domnělá výlučnost této zkušenosti a antisemitismu vede k ostrakizaci nového nepřítele — „nového antisemity“. Tím pak je každý kritik Židovského státu. A co hůř, i ten, kdo tak *jen vypadá*. (jř)

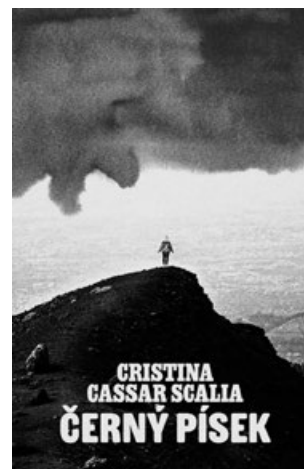
Claire Keeganová
Antarktida
přeložila Hana Ulmanová
Prostor, Praha 2025
272 stran

Jsou země literárně obdařené a Irsko k nim rozhodně patří. Vedle hojně diskutovaného románu *Píseň proroka* Paula Lynche česky v poslední době vyšla také prvotina Claire Keeganové *Antarktida*. Zatímco Lynch je romanopisec velkého gesta, Keeganová po většinu své kariéry vyžívá povídky. Kniha Zlín kdysi vydala skvělá *Modrá pole* a později třeba novelu *Třetí světlo*, na talentovanou autorku však upozornila už oceňovaná *Antarktida*. Přestože se k ní nyní nakladatelství Prostor vrací i proto, že Keeganová nic nového nemá, není to problém, protože její texty se odehrávají v pomalém čase venkova, vztahů a zámků a patří do kategorie neokázalé ruční psaní. (jn)

Kristina Hamplová
Lover/Fighter
Dokořán, Praha 2024
152 stran

Mládí, drogy, bitky a války gangů v próze Kristiny Hamplové upomínají na filmy *Repo Man*, *Warriors* nebo *Akira*. Jediné, co v ní chybí, jsou počítačové hry. Psaní Hamplové je neuvěřitelně živé, sebejisté, suverénní a imaginativní. Nejenže se nenimrá v psychologii postav a nezastavuje se šestkrát u každé nicotnosti, ale klade si sebevědomější cíle: proč se smířit s realitou? Vždyť naše vnímání a imaginace nabízejí k vyprávění mnohem víc než

jen upachtěnost a tradičně pojaté vztahy. No řekněte: jak by to bylo zábavné, kdyby okolo létali modří papoušci? Nebo z letenské pláně byla najednou letenská poušť? Určitě by to naši existenci ozvláštnilo. A *Lover/Fighter* přesně toto dělá: je to kniha drzá v tom nejlepší a nejpotřebnější slova smyslu. (vm)

Cristina Cassar Scalia
Černý písek
přeložila Alice Flemrová
Meridione, Praha 2024
392 stran

Abyste si mohli tuhle sicilskou detektivku patřičně vychutnat, stačí na konci načíst QR kód s recepty na všechny speciality, které komisařka Giovanna Guarrasiová během odhalování padesát sedm let staré vraždy spořádá. Sympatické také je, že tu nejde o mafii, naopak se vyšetřuje klasická vraždíčka, vlastně hned několik. Všechno odstartuje nález mumifikovaného těla v šachtě kuchyňského výtahu dávno neobývané vily. A do toho černý písek, který občas vyplivne všudypřítomná *montagna* a zasype všechno kolem, a taky vtip a inteligence pohledné komisařky... Na víc se v posledních týdnech intelektuálně nezmůžu. Jdu radši vařit *arancini*. (on) ●

A

RR

SS

DUCHOVNÍ CESTA BÁSNÍKOVA – BÁSNÍCI DNE

Václav Ryčl

Zdeněk Barborka

Josef Janda

Sylva Fischerová

Jiří Gold

Božena Správcová

Ivo Vodsedálek

ARS POETICA
ročník 22LITERÁRNĚ-VÝTVARNÉ DÍLNY
čtení / dílny / poezie / koncerty /
výtvarné umění / hudba

26. 7. — 3. 8. 2025

HOSTÉ

Pavel Klusák

Tomáš Ruller, Bohdan Holomíček

Robert Janda

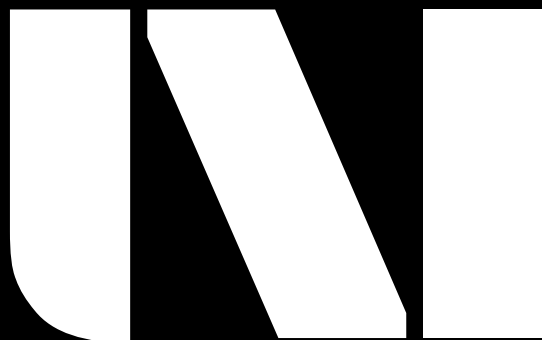
Eva Wágnerová, Daniel Matějka, Hana Matějková

Rony Plesl

Neue Welt

Josef Mlejnek, Stanislav Hausvater, Andrzej Babuchowski

fara ČCE Šonov u Nového Města nad Metují
cena 3490 Kč (zahrnuje stravování)
při platbě do 30. 6. 2025 3190 Kč
jednotlivé vstupné na večerní programy 100 Kč
přihlášky a další informace:
FB arspoeticadilny
IG arspoeticacz
tel. 733 291 260
www.arspoetica.cz

KULTURNÍ MAGAZÍN

Každý měsíc přinášíme dávku
rozhovorů, portrétů, esejí
a recenzí. Mapujeme alternativní
hudbu, jazz, world music, píšeme
o filmu, divadle a umění.

Předplatte si **UNI magazin** a nově získáváte
i elektronickou verzi časopisu a přístup
do kompletního archivu. **Objednávejte na**
www.magazinuni.cz

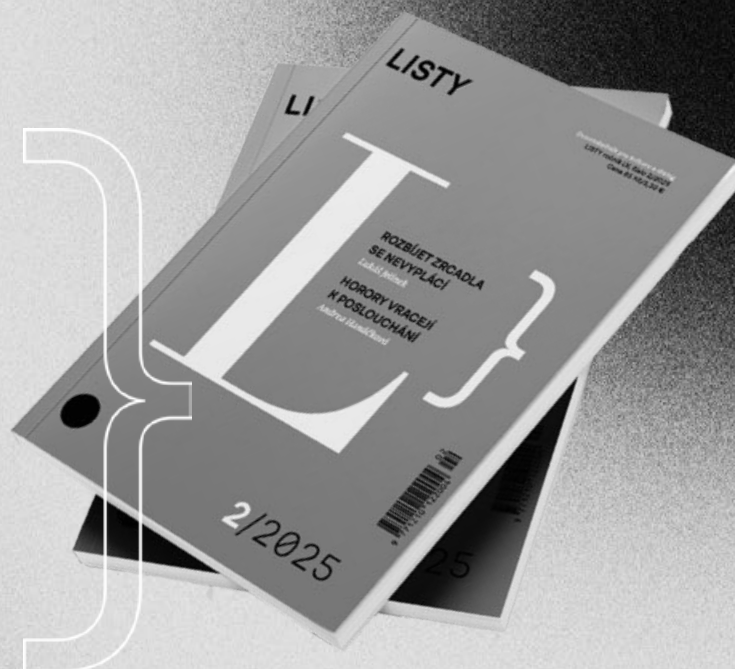

Vycházejí nové Listy

K čemu jsou veřejní intelektuálové
Tři kapitoly o krajině se sklady
Pozor, audiohorory
Povídky Veroniky Šikulové
a Mariána Hataly
Fotografie: 324 dní v autě
a další kvalitní čtení

listy.cz

LISTY Dvuměsíčník
pro kulturu a dialog

*Tradice poctivého psaní
o společnosti, politice a kultuře*

Rossettiová	Hrdlička
Štrpka	Jakimiv
Vítek	Kudláček
Trakl	Woolfová
Čiháková	Dvořáková
Jirous	Roleček
Šlajchrt	Šulc
Jareš	Nodl
Ljubková	Zizler

1/25

www.souvislosti.cz
revue pro literaturu a kulturu

Nejčastěji a nejdéle vycházející
literární časopis v Česku.
Předplatte si Tvar za 1 050 Kč ročně.
itvar.cz/predplatne

Vychází 105. číslo revue

ANALOGON

SURREALISMUS - PSYCHOANALÝZA - ANTROPOLOGIE - PŘÍČNÉ VĚDY

tentokrát na téma

ANOMÁLIE & KAŽDODENNÍ PANOPTIKUM

Lacanovec Donald; Absolutní odchylka (Mezinárodní výstavy surrealismu Paříž 1965); **B. Schmitt**: Výstava „Absolutní odchylka“. Za novou orientaci surrealismu ve Francii; Symboly obludnosti (1966); Nové Zombie (výpisky 1949 & 2025); **T. Kroupa**: Apendixy každodennosti; **J. Řehák**: Alexandra aneb Touha po zrcadle; **F. Dryje**: Řiť tvoje holá vlaje ulicí; **San**: Práh jako magický prostor; Dekadence – Anti-dekadence; **S. Dupasová**: Poetika a politika alegorie v poezii: o Verlainově „Nestvůře“; **S. Žižek**: David Lynch je mrtev, ale jeho morálka je živější než kdy jindy; **T. Kroupa**: David Lynch je mrtvej; **J. Gabriel**: Věhlasní hrdinové; Obluda čeká, obluda má čas (minivýbor k obludnosti V. N.); **M. Mariën**: Postavy s větrem v zádech; Petr Válek – Obrázky z venkovského života (**J. Typlt**); **S. Žižek**: Od Che vuoi? k fantazii: Lacan a Eyes Wide Shut; **R. Telerovský**: Shledávání s nevítaným; **G. Erhart**: Malíř, který viděl jinak; **A. Morgan**: „... nejsložitější a nejlyričtější píseň o zkušenostech“: Walter Benjamin a dialektický obraz šílenství.

Vydává: Sdružení Analogonu, Mezivřší 31, 147 00 Praha 4

Vydavatel + redakce: tel.: 725 508 577; dryje@surrealismus.cz

Distribuce: KOSMAS, s. r. o., Lublaňská 34, 120 00 Praha 2 (222 510 749; www.kosmas.cz);

předplatné: Tomáš Kroupa, tokroup@seznam.cz, tel: 731 328 058

www.analogon.cz

svetovka.cz

Aktuální číslo # 5/2025

Plav

Měsíčník pro
světovou literaturu

Istanbul
kleká na čtyři
Zápisky
z tureckého
podzemí

Ayça Seren Ural Hakan Günday,
küçük Iskender Sibel Torunoğlu

Roční předplatné objednávejte na
svetovka.cz/jak-koupit

Rozhovor k novému překladu: Georgi Gospodinov –
Všichni jsme emigranti z vlasti svého dětství
Esej překladatelky:
Jana Pokojová o nové čítance básnického překladu

dafilms.
CZ

Květnové novinky na dafilms.cz

Festivalové perly

Na lodi Adamant, Priscilla, Ty krávo!,
Nikdo mě nemá rád, Chiméra

► Sofia Coppola – Priscilla

► Alice Rohrwacher – Chiméra

► Petr Kazda, Tomáš Weinreb – Nikdo mě nemá rád

Meme

PSEUDO- -ANTI-AUTORITÁŘI

Jakub Jetmar

I já kdysi okusil svůdnost konspirací. Sešlo se tehdy několik věcí. Vycházely WikiLeaks, tajné depeše o americkém mučení Iráčanů, řešilo se globální špehování americkou NSA, do toho jsem se sblížil s okouzlejícím vypravěčem, ve kterém se pojil zápal pro geopolitiku a záhady. Všechno se mi konečně začalo spojovat. (Nezanedbatelnou roli hrála i jinošská záliba v konopí.) S rozzářenou tváří a rudými očky jsem plul vstříc poznání, které mně bylo dosud odíráno, abych docela záhy došel k vystřízlivění. Když jsem později vyhledal zdroje oněch fatálních sdělení, shledal jsem úroveň článků na *Zvědavci* ubohou. Takhle přece nevypadá skutečné zpravodajství, odporoval jsem svému příteli.

Už tomu bude patnáct let a konspirační scéna se zásadně proměnila. Témata zůstávají podobná, jen už vyprávěnky neobývají okrajové portály, ale rozesely se v řemeslně propracovanější podobě napříč sociálními sítěmi, kde se o jejich úspěch nemusí snažit agentstvo GRU, zaručí jej sám americký prezident. A pramen zdaleka nevysychá, krásné AI stroje naopak dnes vše obstarají takřkajíc od čumáčku po ocásek, jak ukazují reporty o boomu autonomních AI dezinfo webů. Důvody jejich popularity jsme za ty roky probírali nesčetněkrát. Lidi jsou pitomci, soudila část veřejnosti, která tím prokazovala zejména vlastní neochotu myslet. Můžeme to považovat za formu sociální kritiky, namítali lidé s reálnými výzkumy, jako byla Společnost nedůvěry, podle něhož hraje klíčovou roli důvěra v instituce.

Podivuhodně málo jsme dosud ale věděli, jak se to má s konspiracemi a politickými preferencemi. Konspirace, ukazuje nový výzkum v žurnálu *Political Psychology*, dokážou pozoruhodně překlenout pravolevé dělení. Podezřavé myšlení pěstují lidé, kteří stojí ekonomicky nalevo, zároveň se z pravicově-nacionalistických pozic staví proti migraci a oceňují autoritářskou vládu silné ruky.

„Ekonomická rovnost funguje pouze v etnicky homogenní společnosti, ve které všichni členové dodržují přísná pravidla,“ shrnují autoři postoj, který se pojí se zálibou v úvahách nad Soremsem. Nepřímo tak vysvětlují, proč dává smysl zdejší Stačilo! — koalice komunistů s dezinformační scénou. Autoři článku nicméně místo Konečné a Vidláka vzpomínají Adorna, který psal o pseudo-anti-autoritářích. Jeho poznatek z padesátých let platí i pro dnešek: vehementně odmítají stávající řád, jen aby po všech žádali podvolení novým, konečně správným autoritám. Možná toto ale dělá většina z nás. Nakonec i můj přítel přešel na druhou stranu a stal se nesmlouvavým jestřábem atlantismu.

Autor je novinář.

HOST → 6

Osobnost

IRYNA ZAHLADKO

Téma

POHÁDKY

Rozhovor

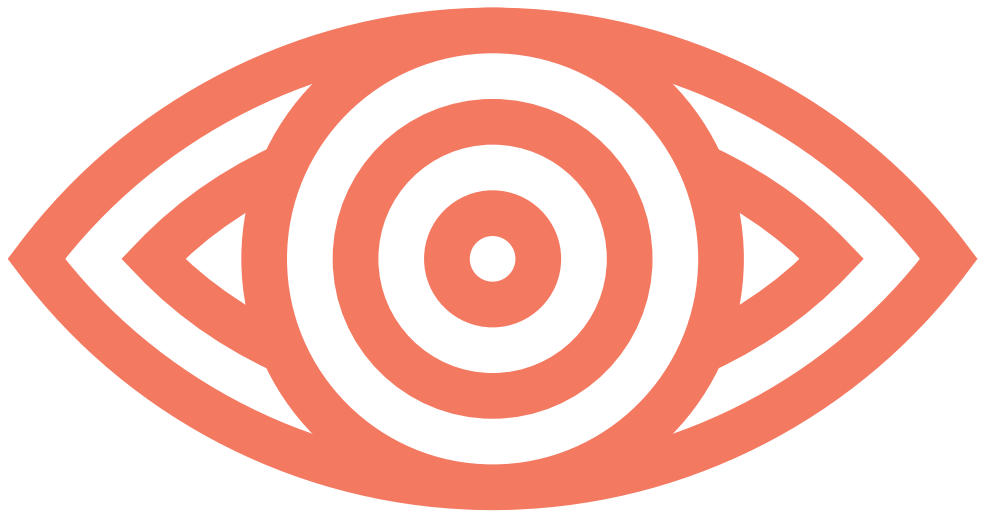
VOLODYMYR JERMOLENKO

Reportáž

SUFIAN MASSALEMA

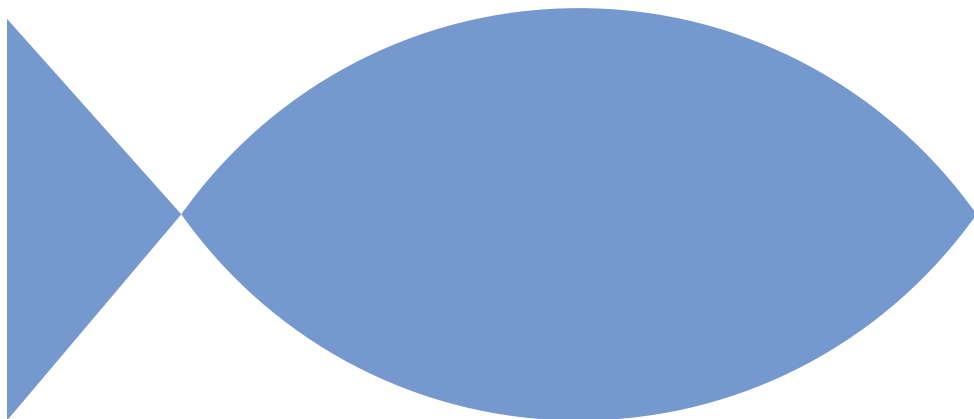
Básník čísla

FRANTIŠEK DRYJE

Účelem trestu je polepšit
toho, *kdo trestá*, —
to je poslední útočiště
pro obhájce trestu.

Friedrich Nietzsche
Radostná věda

Novinka!

Petr Čichoň: Idu ten rybník přikryt peřinu

Pod kopcem Landek ve slezské Ostravě žije ve dvou starých havířských domcích zvláštní pár – Johan a Truda, rázovití obyvatelé kraje formovaného hornickou tradicí. Navykli si pozorovat lanovku vozící turisty na vrchol kopce, na zahrádce popíjejí pivo, které se jim v lahví chladí na dně malého rybníka, a zdánlivě bezstarostně si užívají své obyčejné životy. V době lockdownu však okolní realita vtrhne i na jejich zahrádku.

Vychází
7. května

Pavel Hrnčář: Střeby v mlíče

Autor v románu rozplétá milostný čtyřúhelník, odehrávající se v prostředí Paříže a českého venkova na počátku nového milénia. Protagonista M. M., český úředník s literárními ambicemi, je ovlivněn dospíváním během normalizace a přísnou otcovou výchovou, jež se v jeho dospělosti projevuje chronickou absencí sebedůvěry. Příběh je vyprávěn ústy jeho manželky, a zatímco hlavní hrdina si užívá vysněné Paříže, jeho žena nevynechá žádnou příležitost prchnout do Čech.

Nakladatelství založené v prosinci 1989

P R
O S T
O R

Dáváme kvalitním knihám prostor

Vychází
12. května

Lubomír Kubík: Uchazeč

Jsme zodpovědní za všechny důsledky svých rozhodnutí? Reportér a doktor filozofie Erwin Habr přijíždí do vídeňského sanatoria, kde se setkává se starým profesorem Rudolfem Kapinem, trpícím traumaty z války. Umírajícího akademika totiž tíží dávná vina, z níž se chce vyznat a vyzpovídat. V dávné minulosti působil jako člen vídeňské Akademie výtvarných umění, která dvakrát odmítla – coby uchazeče o studium – mladého Adolfa Hitlera.

Již třetí
vydání!
Vychází
26. května

Lubomír Kubík: Proč Gabčík nestřílel

Románová fikce se zakládá na historických událostech spojených s atentátem na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha a líčí osud dvou československých výsadkářů Jozefa Gabčíka a Jana Kubiše. Autor se nově zamýšlí i nad vnitřními pohnutkami přímých aktérů atentátu, kteří musí čelit tlaku spolupracovníků, pochybujících o smyslu akce a obávajících se, že bude stát příliš mnoho obětí. Dlouholetí přátelé stojí před zásadním rozhodnutím.

